

ПРЕГЛЕД НА ЕМИСИОННО-
КАСОВАТА ДЕЙНОСТ
ОКТОМВРИ – ДЕКЕМВРИ 2021

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА

Съдържание

I. Пари в обращение (банкноти и монети извън касите на БНБ)	3
1. Динамика на парите в обращение	3
2. Динамика и купюрен строеж на банкнотите и разменните монети в обращение	4
II. Неистински и преправени банкноти и разменни монети	7
III. Негодни банкноти и разменни монети	8

© Българска народна банка, 2022
1000 София, пл. „Княз Александър I“ № 1
Интернет страница: www.bnb.bg

Информацията, публикувана тук, може да се ползва без специално разрешение,
единствено с изрично посочване на източника.

ISSN 2815-2662 (онлайн)

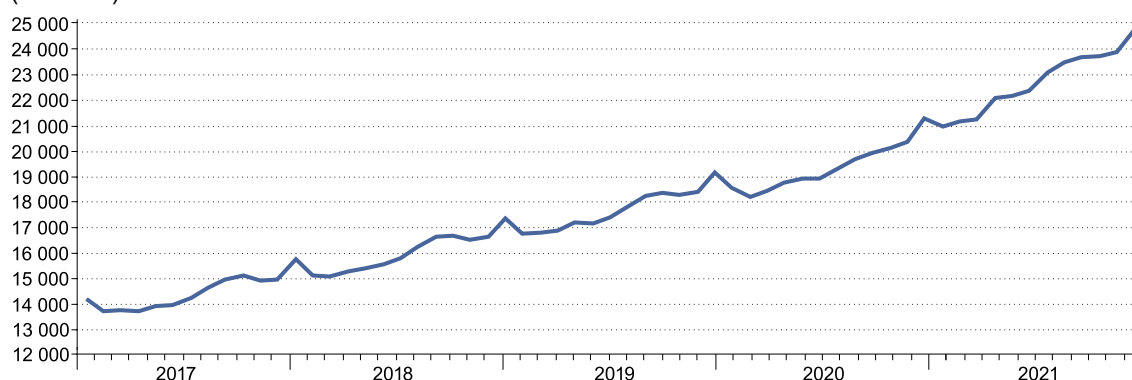
I. Пари в обращение (банкноти и монети извън касите на БНБ)

1. Динамика на парите в обращение¹

В края на 2021 г. парите в обращение достигнаха 24 696.7 млн. лв. За едногодишен период (спрямо края на 2020 г.) те нараснаха с 16.3%, или с 3455.7 млн. лв. През съответния предходен едногодишен период нарастването им беше по-малко както в процентно отношение (11.2%), така и като абсолютна стойност (2136.1 млн. лв.).

Пари в обращение (декември 2016 г. – декември 2021 г.)

(млн. лв.)

Източник: БНБ.

През октомври – декември 2021 г. парите в обращение се увеличиха с 1074.8 млн. лв., или с 4.6% в сравнение с края на септември 2021 г. Нарастването им през четвъртото тримесечие на 2021 г. е с 2.2 процентни пункта по-малко от отчетеното за същия период на 2020 г. Най-голямо увеличение на парите в обращение в рамките на последното тримесечие на 2021 г. беше регистрирано през декември – 874.4 млн. лв., което представлява 3.7% ръст спрямо предходния месец ноември. По-значителното нарастване през декември е характерно за този период на годината предвид традиционно повишеното търсене на налични пари през коледните и новогодишни празници.

Пари в обращение

(млн. лв.)

	31 декември 2020 г.	30 септември 2021 г.	31 декември 2021 г.
Пари в обращение – общо, в това число	21 241.0	23 621.9	24 696.7
Банкноти	20 755.6	23 112.3	24 177.3
Разменни монети	483.8	508.1	517.8
Възпоменателни монети	1.6	1.5	1.6

Източник: БНБ.

¹ В това число банкноти и разменни монети, емисии след 5 юли 1999 г., включително изтеглените от обращение без краен срок на обмяна, и възпоменателни монети, емисии след 5 юли 1999 г., включително изтеглените от обращение с ненастъпил краен срок на обмяна.

В края на 2021 г. делът на банкнотите в общата стойност на парите в обращение е 97.89%, а на разменните монети – 2.10%. През четвъртото тримесечие на годината делът на банкнотите нарасна с 0.05 процентни пункта за сметка на намаляването със същия размер на дела на разменните монети.

В съответствие с приетата от Управителния съвет на БНБ „Програма за отсичане на възпоменателни монети и отпечатване на възпоменателни банкноти за 2021 година“ през четвъртото тримесечие на 2021 г. Българската народна банка пушна в обращение две възпоменателни монети, както следва:

— сребърна възпоменателна монета с нанесено частично позлатяване на тема „Хан Омуртаг“ от серията „Средновековни български владетели“ с номинална стойност 10 лева;

— медна възпоменателна монета на тема „150 години от рождението на Панайот Пипков“ от серията „Български творци“ с номинална стойност 2 лева.

Към 31 декември 2021 г. делът на възпоменателните монети в общата стойност на парите в обращение е 0.01% и се запазва без промяна спрямо края на септември 2021 г.

2. Динамика и купюрен строеж на банкнотите и разменните монети в обращение²

В края на 2021 г. в обращение са 569.1 млн. броя банкноти, които са с 18.2 млн. броя, или с 3.3% повече в сравнение с края на септември 2021 г. За същия период общата им стойност нарасна с 4.6%, достигайки към 31 декември 24 137.9 млн. лв.

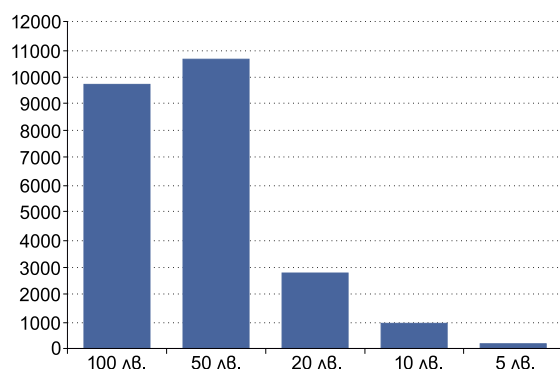
Средната по стойност банкнота в обращение в края на четвъртото тримесечие на 2021 г. е 42.41 лв., което представлява увеличение с 0.53 лв. спрямо края на третото тримесечие. За едногодишен период стойността ѝ се е повишила с 4.52 лв., или с 11.9%, вследствие на значително по-високите темпове на нарастване в паричното обращение на броя на банкнотите от 50 и 100 лева в сравнение с останалите номинали.

С най-голям дял (37.33%) в общия брой на банкнотите в обращение в края на 2021 г. е банкнотата от 50 лева, като към 31 декември в обращение са 212.4 млн. броя банкноти с този номинал. С най-малък дял (5.24%) е броят на банкнотите от 5 лева.

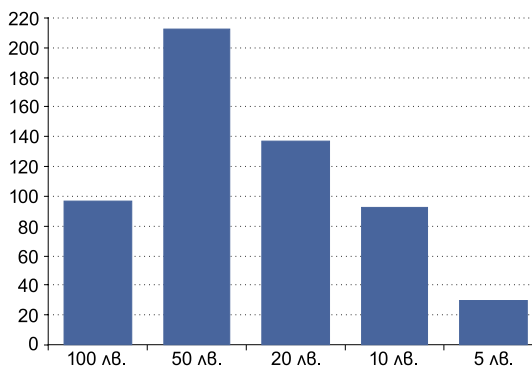
² Банкнотите с номинал 5, 10, 20, 50 и 100 лева, емисии след 5 юли 1999 г., и разменните монети с номинал 1, 2, 5, 10, 20 и 50 стотинки и от 1 и 2 лева, емисии след 5 юли 1999 г., които са законно платежно средство.

Структура на банкнотите в обращение към 31 декември 2021 г.

(по стойност, млн. лв.)

(по брой, млн. бр.)

Източник: БНБ.

Спрямо края на септември 2021 г. в структурата по брой на банкнотите в обращение нараснаха дяловете на номиналите от 50 и 100 лева, съответно с 0.55 и 0.42 процентни пункта. За същия период дяловете на банкнотите с номинална стойност от 5, 10 и 20 лева намаляха, като по-голямо (с 0.73 процентни пункта) е намалението на дела на 20-левовете банкноти.

За едногодишен период броят на банкнотите в обращение се увеличи с 21.4 млн. (3.9%), а стойността им — с 3386.1 млн. лв. (16.3%). Запазва се тенденцията от предходните периоди на изпреварващ годишен темп на нарастване в наличнопаричното обращение на броя на банкнотите с високи номинали (50 и 100 лева).

Спрямо края на декември 2020 г. в структурата по брой на банкнотите в обращение нараснаха дяловете на тези от 50 и 100 лева, като по-голямо е нарастването на дела на 50-левовете банкноти (с 4.96 процентни пункта). Спрямо същия период дяловете на банкнотите от 5, 10 и 20 лева намаляха, като с най-голямо намаление (с 3.02 процентни пункта) е делът на 20-левовете банкноти.

В края на 2021 г. общата стойност на намиращите се извън касите на БНБ банкноти с номинал 50 лева е 10 622.1 млн. лв., което е най-големият дял (44.01%) в структурата по стойност на банкнотите в обращение. С най-малък дял (0.62%) е стойността на банкнотите с номинал 5 лева.

Спрямо края на септември 2021 г. в структурата по стойност на банкнотите в обращение дяловете на банкнотите от 50 и 100 лева нараснаха съответно с 0.10 и 0.49 процентни пункта, а тези на банкнотите от 5, 10 и 20 лева намаляха съответно с 0.03, 0.07 и 0.49 процентни пункта.

В структурата по стойност на банкнотите в обращение за едногодишен период нараснаха дяловете на банкнотите с номинал 50 и 100 лева, като с по-голямо нарастване (2.76 процентни пункта) е стойността на банкнотите от 100 лева. Дяловете на останалите номинали намаляха, като по-съществено се понижи делът на 20-левовете банкноти – с 2.95 процентни пункта (от 14.34% до 11.39%). Най-малко за едногодишен период (с 0.08 процентни пункта) намален делът по стойност на банкнотите от 5 лева.

В края на 2021 г. в обращение са 2865.8 млн. броя разменни монети, които са с 44.5 млн. броя, или с 1.6% повече в сравнение с броя им в края на септември 2021 г. За същия период общата им стойност се увеличи с 9.7 млн. лв., или с 1.9%.

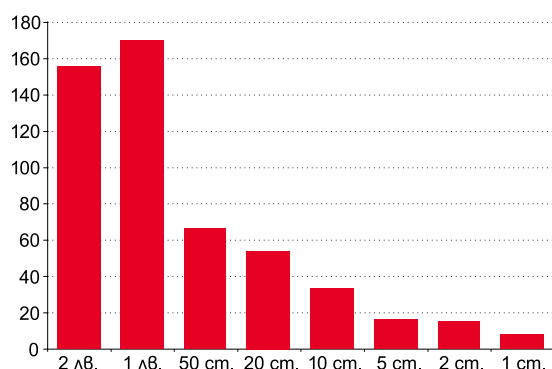
Средната по стойност разменна монета в обращение в края на 2021 г. е 0.18 лв. и се запазва без промяна както спрямо края на третото тримесечие, така и спрямо края на 2020 г.

Запазва се общата тенденция към увеличаване на броя на разменните монети в обращение от всички номинали. През четвъртото тримесечие на 2021 г. най-голямо в процентно изражение (с 2.6%) е нарастването при разменната монета с номинал 2 лева, а най-малко (с 1.2%) е нарастването на броя на монетите от 1 стотинка.

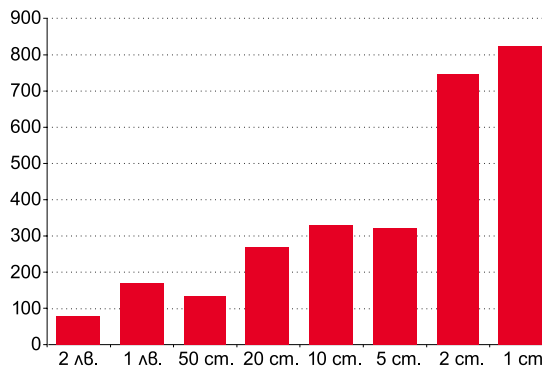
За едногодишен период общият брой на разменните монети в обращение се увеличи със 143.7 млн. (5.3%), а стойността им – с 34.0 млн. лв. (7.0%). На годишна база с най-бърз темп (11.2%) нараства броят на монетите с номинал 2 лева. В края на 2021 г. в обращение са 77.9 млн. броя от тях, което представлява увеличение със 7.8 млн. броя. Броят на монетите от останалите номинали нараства в интервала от 4.0% за монетите от 1 стотинка до 6.4% за монетите от 20 стотинки.

Структура на разменните монети в обращение към 31 декември 2021 г.

(по стойност, млн. лв.)

(по брой, млн. бр.)

Източник: БНБ.

Най-голям дял (28.69%) в общия брой на разменните монети в обращение в края на 2021 г. имат монетите от 1 стотинка, като към 31 декември извън касите на БНБ са 822.3 млн. броя с този номинал. С най-малък дял (2.72%) е броят на монетите от 2 лева.

В структурата по брой на разменните монети в обращение спрямо края на предходното тримесечие дяловете на монетите от 1 и 50 стотинки намаляха, съответно с от 0.10 до 0.01 процентни пункта, а за същия период дяловете на монетите от 5, 10 и 20 стотинки и от 2 лева нараснаха с от 0.01 до 0.04 процентни пункта. Монетите от 2 стотинки и от 1 лев запазват дяловете си от края на септември 2021 г.

За едногодишен период в структурата по брой на разменните монети в обращение намаляха дяловете на монетите от 1 стотинка и от 1 лев, съответно с 0.35 и 0.01 процентни пункта, а дяловете на монетите от 2, 5, 10 и 20 стотинки и от 2 лева нараснаха с от 0.02 до 0.15 процентни пункта. Монетите от 50 стотинки запазват дела си от края на 2020 г.

Като резултат от постоянно нарастващия брой на разменните монети извън касите на БНБ е и нарастването на общата им стойност. Основен принос за общото им нарастване по стойност имат разменните монети от най-високите номинали. Общата стойност на монетите от 1 лев в обращение в края на 2021 г. е 169.9 млн. лв., което представлява най-големият дял (32.81%) в структурата по стойност на разменните монети в обращение. С най-малък дял (1.59%) е стойността на монетите от 1 стотинка.

Спрямо края на предходното тримесечие в структурата по стойност на разменните монети в обращение дяловете на номиналите от 1, 2, 10 и 50 стотинки и от 1 лев намаляха с от 0.01 до 0.11 процентни пункта. Спрямо същия период дяловете на монетите от 20 стотинки и от 2 лева нараснаха съответно с 0.01 и 0.21 процентни пункта.

За едногодишен период в структурата по стойност на разменните монети в обращение нарасна дялът единствено на монетата от 2 лева – с 1.13 процентни пункта. За същия период дяловете по стойност на останалите номинали намаляха с от 0.04 процентни пункта при монетите от 2 и 5 стотинки до 0.63 процентни пункта при монетата от 1 лев.

II. Неистински и преправени банкноти и разменни монети

За периода октомври – декември 2021 г. в Националния център за анализ на БНБ бяха задържани общо 411 броя неистински български банкноти, от които 318 броя са циркулирали в паричното обращение. Спрямо третото тримесечие на 2021 г. общият брой на неистинските банкноти е с 277 броя повече.

Брой на неистинските български банкноти (октомври – декември 2021 г.)

	100 лева	50 лева	20 лева	10 лева	5 лева
Нециркулирали банкноти	93	0	0	0	0
Циркулирали банкноти	1	175	92	25	25

Източник: БНБ.

Дялът на задържаните през четвъртото тримесечие неистински банкноти спрямо общия брой на банкнотите в обращение към края на 2021 г. е 0.000072%.

В общия брой на задържаните през четвъртото тримесечие на 2021 г. неистински български банкноти най-голям е дялът на тези с номинал 50 лева (42.58%). Броят на задържаните 50-левови неистински банкноти представлява 0.000082% от общия брой на намиращите се в обращение в края на 2021 г. банкноти с този номинал. Неистинските банкноти от 100 лева са с дял от 22.87%, а тези от 20 лева – с дял от 22.38% в общия брой на задържаните през отчетния период неистински банкноти. Неистинските банкноти от 5 и 10 лева са с еднакъв дял от по 6.08%.

В периода октомври – декември 2021 г. бяха регистрирани и задържани общо 475 броя неистински български разменни монети, от които 5 броя от 2 лева,

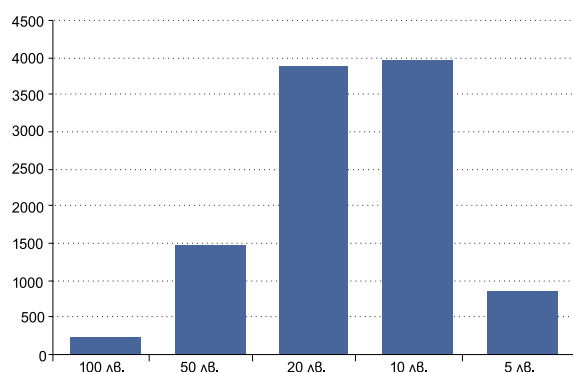
8 броя от 1 лев и 462 броя от 50 стотинки. Относителният дял на задържаните през четвъртото тримесечие неистински разменни монети в общия брой на монетите в обращение към края на 2021 г. е 0.000017%.

В изпълнение на законите си функции по извършването на експертна оценка на чуждестранни банкноти, задържани на територията на България, през четвъртото тримесечие на 2021 г. в БНБ бяха регистрирани и задържани неистински чуждестранни банкноти, циркулирали в паричното обращение, както следва: 129 броя евро, 46 броя долари на САЩ и 14 броя банкноти от други чуждестранни валути.

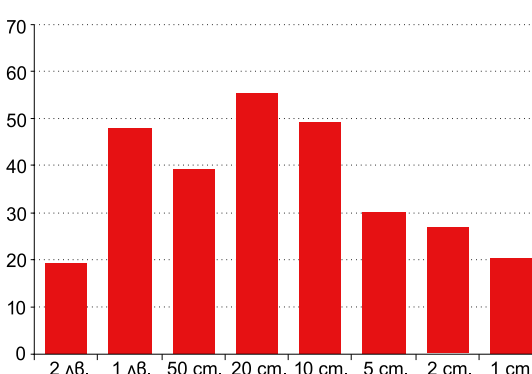
III. Негодни банкноти и разменни монети³

При машинната обработка на постъпилите през четвъртото тримесечие на 2021 г. в БНБ банкноти като негодни за последващо използване в паричното обращение бяха отделени 10.4 млн. броя банкноти. Те представляват 5.58% от общия брой на обработените за отчетния период банкноти.

Негодни банкноти
(октомври – декември 2021 г.)
(хил. бр.)

Негодни разменни монети
(октомври – декември 2021 г.)
(хил. бр.)

Източник: БНБ.

В резултат на машинната обработка на банкнотите през четвъртото тримесечие на 2021 г. с най-голям дял в общия брой на отделените като негодни банкноти са тези с номинал 10 лева (38.04%), следвани от банкнотите от 20 лева (37.31%) и от 50 лева (14.05%). По-малки са дяловете на отделените като негодни банкноти от 5 и 100 лева, съответно 8.20% и 2.40%.

През четвъртото тримесечие на 2021 г. при обработката на разменни монети в БНБ като негодни за паричното обращение бяха отделени 288.7 хил. броя. Те представляват 1.93% от общия брой на обработените за отчетния период разменни монети.

С по-големи дялове в общия брой на отделените през четвъртото тримесечие на 2021 г. негодни разменни монети са тези с номинал 20 стотинки (19.17%) и 10 стотинки (17.11%). С най-малки дялове са отделените като негодни монети от 1 стотинка и от 2 лева, съответно 7.11% и 6.68%.

³ Негодни са българските банкноти и разменни монети, които през отчетния период са оценени от БНБ като несъответстващи на приетите стандарти за годност и поради това подлежат на унищожаване.

ХУДОЖЕСТВЕННОТО ОФОРМЛЕНИЕ НА КОРИЦАТА Е РАЗРАБОТЕНО ВЪЗ ОСНОВА НА СКУЛПТУРНАТА ГРУПА „ХЕРМЕС И ДЕМЕТРА“, ДЕЛО НА КИРИЛ ШИВАРОВ, РАЗПОЛОЖЕНА НА ЮЖНАТА ФАСАДА НА СГРАДАТА НА БНБ